

Dienen Delen Doen

Onderzoek naar de maatschappelijke inzet van de diaconieën van de Protestantse Kerk in Nederland

Inhoud

Voorwoord	3
1. Kerk toont vitale diaconale kern <i>'Collectes voor bijvoorbeeld de Voedselbank leveren meer op'</i>	4
2. Crisis en participatiesamenleving veranderen de diaconale agenda <i>'Zonder de kerk had ik er alleen voor gestaan'</i>	5 6
3. Diaconieën jaarlijks goed voor ruim kwart miljard euro <i>'Hoopvol dat de kerk dit soort werk doet'</i>	7
4. Diaconie zet meer in op de eigen buurt <i>'Mensen moeten zelfredzaam zijn, maar ze zijn ook kwetsbaar'</i>	9 10
5. Diaconie sterk door samenwerking <i>'Er groeit iets moois tussen kerken en andere partijen'</i>	11
6. Diakenen houden van mensen <i>'Wat hebben we toch een fijne diaconie!'</i>	12 13
Aanbevelingen	14

Op de voorzijde:

Zes keer dienen, delen en doen, v.l.n.r.:

- Voedselbank in Lukaskerk (Den Haag).
- Meisje met pleegmoeder in jeugddorp De Glind.
- Vakantie met Hetvakantiebureau.nl.
- SchuldHulpMaatje in actie.
- Hulp aan ongedocumenteerden in Villa Vrede (Utrecht).
- Het werelddiaconale werk van Kerk in Actie.

AUG DIAC. COLLECTEN

Zo.1 Toerusting

Zo.2 Citypastoraat

Zo.3 ST.Present, Adoorn

Zo.4 Oecumenisch Centrum

Zo.5 ST.Leergeld, Adoorn

Maattijd van de Heer

Voorwoord

Wat is de betekenis voor de kerk en de samenleving van het werk van de diaconieën van de Protestantse Kerk in Nederland? Om hier inzicht in te krijgen heeft de Federatie van Diaconieën samen met Kerk in Actie landelijk onderzoek gedaan.

Deze brochure bevat een verkorte weergave van de onderzoeksresultaten. Het onderzoek levert zes hoofdconclusies op. Deze worden toegelicht, met bij iedere conclusie een verhaal uit de praktijk of de mening van een deskundige. Op basis van het onderzoek doen de Federatie van Diaconieën en Kerk in Actie zestien aanbevelingen: aan de diaconieën, aan de overheid en aan de Protestantse Kerk. U vindt deze achterin de brochure.

Uit het onderzoek blijkt dat het diaconaat een verrassend vitaal onderdeel van de kerk is. De maatschappelijke bijdrage van de diaconieën in geld en in vrijwilligersinzet kan worden gewaardeerd op ruim een kwart miljard euro. We mogen ervan uitgaan dat de inzet voor de samenleving van alle kerkgenootschappen samen hiervan een veelvoud bedraagt. In een tijd van toenemende secularisatie is het goed dit eens voor het voetlicht te brengen.

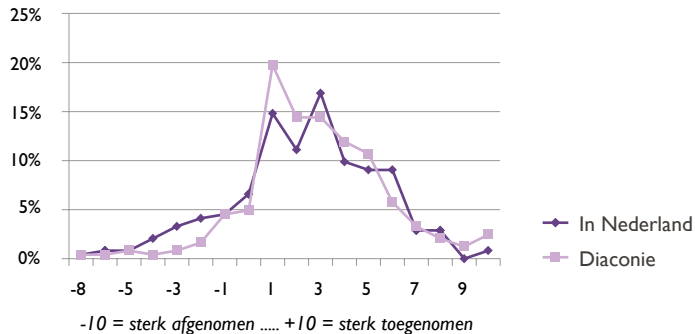
Mr. A. P. Kaland
Voorzitter Federatie van Diaconieën

Conclusie I

Kerk toont vitale diaconale kern

De maatschappelijke inzet en de ambitie van de diaconieën van de Protestantse Kerk in Nederland groeien. Dat gaat in tegen de trend van dalende ledentallen en sluiting van kerkgebouwen. Zowel de uitgaven voor diaconale activiteiten als het aantal vrijwilligers nemen toe.

- *Inzet en ambitie worden groter, uitgaven en aantal vrijwilligers nemen toe.*

Vraag: hoe heeft de maatschappelijke inzet van uw diaconie (en van diaconieën) zich in de afgelopen 5 jaar ontwikkeld? (schaal van -10 tot +10)

‘Collectes voor bijvoorbeeld de Voedselbank leveren meer op’

Joost Schelling, predikant in Sliedrecht, herkent de groei die uit het onderzoek naar voren komt: ‘In Sliedrecht hadden enkele kerken samen een diaconaal platform opgezet, nog voordat de crisis en de participatiemaatschappij actueel werden. Het

komt nu goed uit dat dit initiatief een eigen positie heeft verworven. Zo kunnen we inspelen op de maatschappelijke ontwikkelingen.

Het toont dat we ons ook bekommeren om de problemen die zich buiten de kerk afspelen. Daar liggen missionaire kansen: de kerk kan haar diaconale gezicht laten zien. En het geeft gemeenteleden energie om bezig te zijn met wat niet te maken heeft met kerkelijke krimp of teruggang.

De lokale overheid heeft al enkele verzoeken bij de kerken hier neergelegd. Dat zij de kerk nu (weer) ziet als belangrijke partner, is ook een mooie kans.

De bereidheid van kerken om hierin mee te denken, is groot.

We hebben besloten om meer geld en tijd te steken in de schuldhulpverlening. We willen namelijk al helpen bij een beginnende schuldproblematiek, voordat het de mensen over de schoenen gaat lopen. Dat betekent: begeleiden bij de administratie en kleine schulden snel proberen weg te werken.

Supermarktzegels

Sowieso zien we een verschuiving naar meer betrokkenheid bij lokale en landelijke initiatieven. Collectes voor bijvoorbeeld de Voedselbank leveren meer op dan voor andere goede doelen. Kerkgangers leggen boodschappen in kratten die op zondag bij de deur staan. De diaconie verdeelt die weer.

Het onlangs vernieuwde diaconaal centrum de Pauluskerk in Rotterdam.

Meer hulpaanvragen betekent ook dat je als diaconie serieus moet afwegen waar je op ingaat. Je moet kunnen waarmaken wat je toezegt, ook op lange termijn.

Voor diaconieën is er winst te halen door aan te haken bij bestaande initiatieven. Ook hier liggen meteen missionaire kansen. Een voorbeeld: een gemeentelid maakte een weggeefpagina op Facebook. Daarna ging een groep mensen spontaan supermarktzegels sparen voor gratis boodschappenpakketten, om weg te geven. Er bleven nog pakketten over. De diaconie leverde vervolgens adressen van gemeenteleden die die boodschappen goed konden gebruiken. Wij als kerk hebben deze spontane helpers een schouderklopje gegeven. De kracht van de kerk is: goede initiatieven zegenen, in plaats van ze binnen te halen.

Conclusie 2

Crisis en participatiesamenleving veranderen de diaconale agenda

De inhoud en de ontwikkeling van het diaconale werk blijken vooral beïnvloed te worden door de gevolgen die de economische crisis heeft voor individuen, en door de opkomst van de participatiesamenleving – met een terugtrekkende overheid. De behoefte van de lokale diaconieën om een meer actieve rol in de samenleving te (gaan) spelen is hierdoor versterkt.

► *Diaconieën spelen in op recente maatschappelijke ontwikkelingen.*

Toelichting

Een van de antwoorden die in het onderzoek gegeven werden, was: ‘Zes jaar geleden zaten wij als diaconie met vragen als: hoe vinden wij de mensen die hulp nodig hebben en hoe vinden zij ons? Hoe krijgt hulp vorm? Met de aanstelling van een diaconaal werker kwam daar verandering in. Wij hebben beleid gemaakt, zijn gaan netwerken en hebben ons zo op de sociale kaart gezet. Inmiddels is er een voedselafhaalpunt in samenwerking met de Voedselbank. Er is een kledingbank en een diaconaal platform. Er zijn gesprekken met de burgergemeente over hulpvragen. Dankzij de diaconie kwam er een Stichting Schuldhulpmaatje, die ook door de burgerlijke gemeente wordt ondersteund. Hulpvragers kunnen ons nu beter vinden.’

‘Zonder de kerk had ik er alleen voor gestaan’

Een vrouw die anoniem wil blijven, vertelt: ‘Ik ben net gescheiden, en ben in financiële problemen gekomen. Ik woon nu alleen met ons dochtertje en met een zoon uit een eerder huwelijk. Mijn (bijna ex-) man betaalt geen alimentatie. Ik heb een WIA-uitkering. Mijn familie wil niet bijspringen, niemand wil nog contact met me omdat ik van moslim christen ben geworden. Ook vrienden en vriendinnen lieten het afweten. Ik had dus niemand meer.

Maar in de kerk waarbij ik hoor, hadden ze dat in de gaten. Omdat ik geen huis had, wilde de GGD niet dat de kinderen bij mij zouden komen. Mijn wereld stortte in. Toen regelde de kerk een flat voor me. En ze betaalden mijn boodschappen, de elektriciteit, ze hielpen verhuizen, ze knapten mijn huis op, ze zorgden ervoor dat mijn dochter nieuwe schoenen kreeg.

‘Ik had niemand meer’

Ik moest zelfs twee keer verhuizen, want mijn vorige huis werd gesloopt. Ze zorgden voor vervoer zodat mijn dochter naar haar oude, christelijke, school kan. En er is een rooster gemaakt met brengen en halen naar en van de kerk.

Ze vragen steeds hoe het met me gaat. Er is een heel team van mensen die me helpen. Dit zijn mijn echte broers en zusters.

Zorgen

Er is één diaken die mijn contactpersoon is. Hij komt vaak langs en bespreekt met me wat er allemaal gebeuren moet. Hij weet de weg naar instanties en belt met ze. De predikant komt langs om allerlei administratieve dingen te doen. Ikzelf zat zo in de zorgen net na de scheiding,

Diakenen helpen met het opknappen van een huis.

ik wist niet waar ik beginnen moest. Maar langzamerhand kan ik nu wat meer. Laatst heb ik zelf de telefoon gepakt om een monteur voor de boiler te bellen. Intussen zijn er ook andere regelingen getroffen, met de Voedselbank en bijvoorbeeld Stichting Leergeld.

Wat ik fijn vind, is dat ze steeds eerst vragen of ik hun hulp wel wil. Ze dringen me niets op. Ik ben iedereen erg dankbaar. Als ik de kerk niet had gehad, had ik er alleen voor gestaan.’

Conclusie 3

Diaconieën jaarlijks goed voor ruim kwart miljard euro

De diaconale uitgaven bedragen 100 miljoen euro op jaarbasis. Zo'n 67 miljoen daarvan wordt gedaan binnen Nederland. De inzet van vrijwilligers in het diaconale werk wordt financieel gewaardeerd op 160 miljoen euro. Dat betekent dat protestantse diaconieën jaarlijks meer dan een kwart miljard aan de samenleving bijdragen.

► *De bijdrage aan de samenleving in geld en inzet is aanzienlijk.*

Toelichting

De getallen van 100, 67 en 160 miljoen euro zijn gebaseerd op de antwoorden op twee vragen.

Eén: wat is het totaalbedrag dat uw diaconie in 2013 heeft uitgegeven voor diaconale activiteiten in Nederland (zowel individueel als collectief)?

Twee: kunt u een schatting maken van het totaal aantal uren dat vrijwilligers uit uw kerkelijke gemeente diaconaal actief zijn geweest in 2013?

Op grond van de antwoorden is uitgerekend hoeveel geld en tijd alle diaconieën van de Protestantse Kerk in Nederland in 2013 hebben besteed.

Vervolgens is het aantal uren vrijwilligerswerk omgerekend in geld, op basis van wat de inzet van een MBO-welzijnsfunctionaris kost: gemiddeld 40 euro per uur.

'Hoopvol dat de kerk dit soort werk doet'

Evert Jan Hazeleger, programmamanager van Kerk in Actie, gaat in op de uitgaven en inzet van de diaconieën: 'De bijdrage die de kerk aan de samenleving levert, is aanzienlijk.

De kerken zijn soms nogal bescheiden over wat ze doen. Maar ze doen echt veel!

De inzet van menskracht vind ik eigenlijk nog belangrijker dan de financiële bijdrage. Ik zie ook dat die inzet steeds meer nodig is. De zorg die tot voor kort vanzelfsprekend geregeld was, wordt steeds minder. Het is dus goed dat diakenen mensen die steun nodig hebben, bijstaan. Ze helpen mensen die dichtbij hen wonen, heel concreet. Het stemt hoopvol dat de kerk dit soort werk doet. Slechts eenderde van het geld gaat naar het buitenland. Ik vind het belangrijk dat we ons in Nederland realiseren dat we hoe dan ook op een van de rijkste plekjes van de wereld wonen.

'Diakenen helpen mensen dichtbij, heel concreet'

Er is armoede in Nederland, dat wil ik niet ontkennen. Inzet in de vorm van aandacht is daarbij het belangrijkste. Maar als je soms foto's ziet van omstandigheden in andere landen... hoe ãf is het dan hier! Die verdeling van tweederde naar Nederland en eenderde naar het buitenland, bestaat al jarenlang. Laten we de internationale solidariteit vooral niet uit het oog verliezen. Dat vraagt om herbezinning op de besteding van het diaconale geld.

Ongedocumenteerden zochten in 2014 hun heil in deze Haagse kerk.

Ik vind wel dat we de overheid erop moeten wijzen dat deze de verantwoordelijkheid heeft om mensen voldoende bodem voor hun bestaan te bieden. Die bodem komt hier en daar echt onder druk te staan. Diakenen mogen wat mij betreft best wat meer lobbyen.

‘Laten we de internationale solidariteit niet uit het oog verliezen’

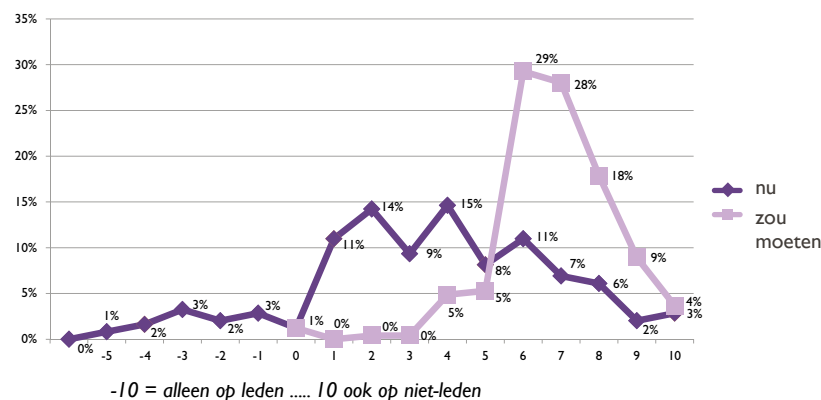
Een geslaagd voorbeeld is de klacht die de Protestantse Kerk indiende bij de Raad van Europa tegen de Staat der Nederlanden. Die ging over het feit dat de overheid ongedocumenteerde vreemdelingen zou moeten voorzien van voedsel, kleding en onderdak. Diakenen verzorgden deze opvang, maar in feite zou de overheid voor bed, bad en brood moeten zorgen. De Protestantse Kerk heeft deze zaak gewonnen. Ik vind het belangrijk dat we als kerk in dit soort zaken onze stem verheffen.’

Conclusie 4

Diaconie zet meer in op de eigen buurt

De diaconieën verwachten dat hun inzet ook de komende tijd zal groeien. Ze vinden dat daarbij de inzet voor niet-leden van de kerkelijke gemeente mag toenemen. De diaconie moet helpen, is het uitgangspunt. Wel hebben diaconieën twijfels of zij het gat dat de overheid laat vallen kunnen – en ten dele ook moeten – vullen. Diaconieën onderschrijven dat het belang van een signalerende rol in de lokale samenleving groter wordt.

► *De rol van diaconieën binnen de samenleving is: helpen en signaleren.*

Vraag: richt uw diaconie zich op dit moment met name op leden van de eigen kerkelijke gemeente of ook op niet-leden? En hoe zou dat volgens u moeten zijn? (-10 tot +10)

‘Mensen moeten zelfredzaam zijn, maar ze zijn ook kwetsbaar’

Herman Noordegraaf, bijzonder hoogleraar diaconaat aan de Protestantse Theologische Universiteit, zegt over deze conclusie: ‘Ik denk dat het een reële inschatting is, dat het beroep

op de diaconieën zal toenemen. Er is eigenlijk een tegenstrijdige ontwikkeling gaande in onze samenleving: het klimaat is seculier, religie wordt steeds meer uit het publieke domein geweerd, en tegelijk groeit de vraag naar inzet van de kerken.

Ook ik vind dat de diaconieën zich niet alleen voor de eigen kerkleden moeten inzetten. Ze moeten voor iedereen beschikbaar zijn. Wel moeten de kerken zich ervan bewust zijn dat ze een beperkte menskracht hebben. Laten ze vooral goed nadenken over wat ze wel en niet aankunnen.

‘Diaconieën moeten voor iedereen beschikbaar zijn’

Kijk eerst wat je als kerk al doet, en bouw dat vervolgens uit. Nieuwe activiteiten kunnen ook wel gestart worden (bijvoorbeeld maatjesprojecten), maar heb niet de illusie dat je alles wat jouw kant op komt, kunt overnemen.

Tussen wal en schip

Daarnaast vind ik het inderdaad van belang dat de diaconieën knelpunten signaleren, situaties waar mensen tussen wal en schip (dreigen te) vallen. De overheid gaat uit van het idee van zelfredzaamheid, maar mensen zijn ook kwetsbaar.

Gelukkig zegt de overheid wel dat ze beschikbaar blijft voor dit soort

Niet iedereen kan voor zichzelf zorgen.

situaties. Aan ons de taak om de vinger aan de pols te houden en te kijken of dat ook echt gebeurt. Waar dat mis gaat, moet de kerk met de lokale overheid in gesprek gaan, met ambtenaren of wie op dat moment verantwoordelijk is. De overheid en maatschappelijke organisaties zitten op dit moment midden in een zoekproces. Het is voor ons allemaal nieuw.

In het kader van de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) hebben veel gemeenten wijkteams of buurtteams opgezet. Het is aan te bevelen dat kerken daarmee contact zoeken, zodat ze kunnen samenwerken bij het ondersteunen van hulpvragers.

Samenvattend: er zijn twee sporen waar de diaconieën zich op kunnen richten. Het spoor van de praktische ondersteuning, en dat van het signaleren van knelsituaties op grond van wat men tegenkomt tijdens die ondersteuning. Ik ben het dus van harte met deze conclusie eens!

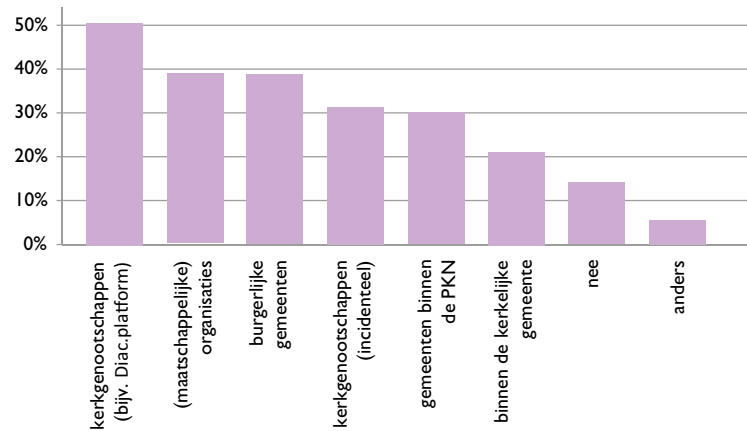
Conclusie 5

Diaconie sterk door samenwerking

Van de protestantse diaconieën werkt 90% samen, meestal met andere kerkgenootschappen in diaconale platforms, maar ook met maatschappelijke organisaties en de burgerlijke gemeente. Desondanks ervaren veel diaconieën dat die twee laatsten hen niet altijd voluit als een relevante partij zien.

- *Overheid en maatschappelijke organisaties mogen nòg meer opstaan voor samenwerking met diaconieën.*

Vraag: wordt er vanuit uw diaconie samengewerkt met anderen als het gaat om de maatschappelijke inzet?

‘Er groeit iets moois tussen kerken en andere partijen’

Teus Hubert, voorzitter van het Diaconaal Platform Ede en vicevoorzitter van de Federatie van Diaconieën, vertelt: ‘In Ede werken inderdaad veel kerken samen, namelijk in één Diaconaal Platform. Dat is in 2006 opgericht.

Maar het heeft een tijd geduurd voordat het platform ook werkelijk een positie veroverd had in de gemeente Ede. Dat is opmerkelijk, omdat Ede toch een nogal kerkelijke gemeente is en de christelijke partijen in de meerderheid zijn. Desondanks hield de wethouder nog lang vast aan het idee dat de kerken vooral naar binnen gericht zouden zijn.

‘De kerk wordt gezien, inmiddels’

Tegenwoordig ziet de gemeentelijke overheid de kerken wel staan, maar er is nog iets: eigenlijk begrijpt ze niet goed met wie ze te maken heeft. De overheid is inmiddels gewend om met vrijwilligers samen te werken en om allerlei vrijwilligersorganisaties in te schakelen. Kerkmensen zien zichzelf echter niet als vrijwilliger, maar als iemand die vanuit zijn levensovertuiging iets voor zijn naaste wil doen. Wij zijn geen vrijwilligersorganisatie, maar we willen er gewoon zijn voor mensen die in nood zitten.

Door die verwarring kan het gebeuren dat de gemeentelijke overheid aan kerken vraagt om vrijwilligers in te zetten voor hulp die eigenlijk niet bij onze uitgangspunten past. De overheid wil een *civil society*, maar het valt me op dat die society er dan wel zo moet uitzien zoals de overheid dat wil.

*‘Diakenen zaaien en oogsten, en werken samen.’
Een moestuin ten behoeve van de Voedselbank in Putten.*

5

Maar gelukkig zijn we toch al een paar stapjes verder. Inmiddels worden de kerken wel gezien, na veel overleg en vooral doordat de diakenen hebben getoond wat ze in huis hebben. Bijvoorbeeld toen we samen met de zorginstellingen Agathos en Eleos in een pilot hebben gekeken hoe we de zorg konden handhaven voor cliënten die in 2015 hun indicatie geheel of gedeeltelijk zouden kwijtraken. De samenwerking komt dus langzaam, maar zeer zeker op gang. Ik zie het bijbels en dus positief: je moet veel zaaien, een deel van het zaad gaat weliswaar verloren, maar een deel komt gelukkig in vruchtbare grond terecht. En dan groeit er iets moois!

Conclusie 6

Diakenen houden van mensen

Diakenen blijken over een groot verantwoordelijkheidsgevoel te beschikken en zijn mensgericht. Zij geven aan het werk in het diaconaat met veel plezier te doen, er trots op te zijn en zich in hun werk gewaardeerd te voelen.

- ▶ *Verantwoordelijkheidsgevoel en voldoening gaan bij diakenen hand in hand.*

Toelichting

Op de vraag ‘in welke eigenschappen herkent u zichzelf?’ scoorden de diakenen in alle gevallen hoog. Die eigenschappen waren: gevoel voor rechtvaardigheid, belangstelling voor mensen, gevoel voor de zwakkeren in de samenleving en een sterk verantwoordelijkheidsgevoel. Diakenen zijn dus zeer sociaal bewogen. Het zijn echte ‘mensen-mensen’.

Tip voor stille helpers

Evert Jan Hazeleger van Kerk in Actie heeft nog een tip: ‘Als zichtbaar is wat de diaconie doet, dan is de waardering wel groot. Maar er gebeurt ook veel in het verborgene. Individuele hulpverlening: “stille hulp”.

De waardering wordt dan automatisch minder. Als je dit soort stille hulp in een projectvorm giet en er bovendien een landelijk project van maakt (zoals “Schuldhulpmaatje”), geef je het een naam en een gezicht. Dan groeit ook de waardering.’

Diakenen tijdens de Landelijke Diaconale Dag 2014: 'mensen-mensen', met het hart op de juiste plaats.

'Wat hebben we toch een fijne diaconie!'

Herkennt diaken Liesbeth Annen uit Erica zich in deze conclusie? 'Ja, daar herken ik me zeker in. Ik heb zelf veel meegemaakt. Daardoor kan ik goed aanvoelen in wat voor situatie anderen zitten en wat ze nodig hebben. Dat maakt het ook

gemakkelijker om op mensen af te stappen.

Ik ben iemand die graag met mensen omgaat. Ik werk in een supermarkt en maak een praatje met iedereen. Ik zie dan al snel of er iets aan de hand is. Vertel maar, zeg ik altijd. Of ik je helpen kan weet ik niet, maar dan ben je het tenminste een keertje kwijt.

Een gezin dat moeilijkheden heeft, moet vaak diep door het stof. Ze moeten hun hele hebben en houwen vertellen om hulp te krijgen.

Wat is het dan prettig om snel te kunnen helpen met bijvoorbeeld

een doos boodschappen en een luisterend oor.

Diaken zijn, kun je niet alleen. We hebben een goed team waarin we allemaal onze eigen taak hebben.

'Ik ben een enthousiaste diaken, hoor!'

Samenwerken is niet alleen belangrijk, maar ook fijn om te doen. Afgelopen zomer organiseerden we een vakantie voor een stel moeders met zoons uit Rotterdam. Als ik er nog aan denk hoe allerlei mensen uit het dorp meehielpen!

Ik voel me bijzonder gewaardeerd. Die mensen uit Rotterdam hebben het er nu nòg over. En ook de kerkenraad zegt regelmatig: wat hebben we toch een fijne diaconie. Dat doet goed en dat geeft me een gevoel van trots. Het is leuk om met z'n allen er vol tegenaan te gaan. Ik ben een enthousiaste diaken hoor!'

'Zorg dat inzet in de buurt hand in hand gaat met steun elders in de wereld.'

Aanbevelingen

Op basis van de uitkomsten van het onderzoek doen de Federatie van Diaconieën en Kerk in Actie een aantal aanbevelingen aan de diaconieën, aan de overheid en aan de Protestantse Kerk in Nederland.

Aan de diaconieën

1. Kies voor diaconale activiteiten waarin je kracht ligt en waarbij je van toegevoegde waarde kunt zijn. Bepaal vanuit welke visie je diaconaal actief wilt zijn.
2. Gebruik dit als leidraad voor de inzet van je middelen (financiën, gebouwen) en vrijwilligers. Neem niet teveel hooi op je vork.
3. Wees een open kerk. Laat zien dat de kerk er is voor alle inwoners die behoefte hebben aan ondersteuning.
4. Inventariseer welke kwaliteiten je in huis hebt en welke nog nodig zijn. Stem ondersteuning en werving van vrijwilligers daarop af.
5. Werk samen met andere kerken. Dit vergroot de diaconale slagkracht.
6. Werk samen met maatschappelijke organisaties en de burgerlijke gemeente. Laat daarbij het eigen beleid leidend zijn, vermijd het om slechts een leverancier van middelen en vrijwilligers te zijn.

7. Wees kritisch, signaleer wanneer mensen in de knel komen vanwege tekortschietend beleid van (overheids)instanties en stel dit aan de kaak.
8. Doe aan pr (website, persberichten, social media), zodat de samenleving, hulpvragers, potentiële vrijwilligers en samenwerkingspartners weten waar de diaconie voor staat. Communiceer over je maatschappelijke inzet als kerkelijke gemeenschap van betrokken mensen.
9. Zorg dat de (toenemende) diaconale inzet in de eigen omgeving hand in hand blijft gaan met de steun aan onze naaste in de wereld via kerkelijke projecten.

Aan de overheid

1. Zoek de samenwerking met plaatselijke kerken en hun diaconale organisaties om gemeenschappelijke maatschappelijke doelen te bereiken. Het ondersteunen van mensen in kwetsbare situaties zit in de genen van de kerk.
2. Maak gebruik van de expertise van plaatselijke kerken en hun diaconale organisaties bij de ontwikkeling van beleid op het terrein van armoede, schuldhulpverlening, zorg en welzijn.
3. Ondersteun – zo nodig financieel – de maatschappelijke inzet van plaatselijke kerken en hun diaconale organisaties om het bereik en de effectiviteit te vergroten.

Aan de Protestantse Kerk in Nederland

1. Met haar diaconale inzet ten behoeve van de samenleving heeft de Protestantse Kerk in Nederland goud in handen. De diaconale uitdagingen nemen toe. De plaatselijke gemeenten willen die krachtig oppakken. Investeer daarom in de ondersteuning van diaconieën bij de uitvoering van hun taken.
2. Zie het diaconaat als een vorm van missionaire presentie waardoor kerkelijke gemeenschappen een rol van betekenis spelen in het leven van mensen die worstelen met sociaal-financiële noden en levensvragen. Een 'kerk in actie' is een aansprekend visitekaartje van de kerk.
3. Betrek de uitkomsten van het onderzoek 'Dienen delen doen' bij het visietraject 'Kerk naar 2025' en de daarin gewenste beweging 'back to basics'.
4. Bevorder de aandacht voor het diaconaat binnen de opleiding en binnen de verplichte onderdelen van de permanente educatie van predikanten en kerkelijk werkers.

Federatie van Diaconieën

De Federatie van Diaconieën is de vereniging van de diaconieën in de Protestantse Kerk in Nederland. Leden kunnen zijn: protestantse, hervormde, gereformeerde, evangelisch-lutherse en waalse diaconieën.

De Federatie behartigt de belangen van haar leden bij de landelijke kerk en bij de overheid, verleent diensten aan haar leden en geeft de erepenning voor diakenen uit. De Federatie ziet toe op een juiste besteding van de financiële middelen ten behoeve van het landelijke en internationale diaconale werk.

De Federatie van Diaconieën is een zelfstandige organisatie maar werkt ten nauwste samen met de Protestantse Kerk in Nederland.

Federatie van Diaconieën

Maurikstraat 55
3701 HC Zeist
+31 30 692 47 82
info@federatie-diaconie.nl
www.federatie-diaconie.nl

Kerk in Actie

Kerk in Actie steunt zowel in Nederland als wereldwijd het werk van honderden kerken en organisaties om mensen hoop te bieden en tot hun recht te laten komen. Ongeacht hun geloof, politieke overtuiging, sekse of nationaliteit. Gelijkwaardigheid, wederkerigheid en partnerschap zijn belangrijke waarden voor ons. Wij zijn een Kerk in Actie omdat we ons geïnspireerd en geraakt weten door Jezus Christus die wat er was, vijf broden en twee vissen, zegende en deelde met wie niets hadden. We delen met onze wereldwijde gemeenschap wat we hebben: tijd en talent, aandacht en zorg, geloof, geld en goed.

Kerk in Actie

Postbus 456
3500 AL Utrecht
+ 31 30 880 14 56
servicedesk@kerkinactie.nl
www.kerkinactie.nl
www.facebook.com/kerkinactie
www.twitter.com/KerkinActie

kerk
in actie

Colofon

Samenstelling: Margot C. Berends m.b.v. projectgroep
(bestaande uit Kees van den Berg, Teus Hubert,
Adriaan Kaland, Thomas Kool, Carla van der Vlist)

Grafieken: Laura van der Linden

Vormgeving: Laura Visser

Drukwerk: De Groot, Goudriaan

Productiebegeleiding: Jan Verhage

Fotoverantwoording

Cover (1): Margot C. Berends

Cover (2, 3, 4, 5) en pag. 7 Marieke Viergever

Cover (6) en pag. 14: Kerk in Actie

Pagina 3 (links) en 13: Gerrit Groeneveld

Pagina 5: Peter Hilz/HH

Pagina 6: Kerk in Actie/Irene Stok

Pagina 8: Frans Ohm

Pagina 10 (rechts): iStock/vuk8691

Pagina 12: Mayella Geskus

Pagina 13 (onder): Kerk in Actie/Door-Elske Cazemier

Deze uitgave en de rapportage zijn ook te downloaden via www.protestantsekerk.nl,
www.kerkinactie.nl en www.federatie-diaconie.nl.

Onderzoeksmethode: online survey

Onderzoekperiode: 30 september – 16 november 2014

Respons: 246 (24%)

Het onderzoek is opgestart door de Federatie van Diaconieën en Kerk in Actie / het diaconale werk van de Protestantse Kerk in Nederland. Het is uitgevoerd door de unit Marktonderzoek van de Protestantse Kerk in Nederland.

Meer info verkrijgbaar via onderzoek@protestantsekerk.nl.

Uitgave: maart 2015